

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 164. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 „
Negyedévre ——— 6 „
Egy hóra ——— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Csütörtök, július 22.

A politikai szünetben.

(Politikai munkatársunktól.)

Budapest, július 21.

Hivatalosan szünet van a politikában, ez a hivatalos szünet azonban csak olyan, mint a hivatalos időjárás. Hivatalosan tavasznak kellene lenni és tél van, vagy hivatalosan nyarat jelez a kalendárium és őszi eső esik.

A politikában is hivatalosan szünet van, de valójában kemény munka folyik a kulisszák mögött. A politikusok talán jobban verejtékeznek a munkától és a gondtól, mint máskor.

Egyrészt a válság megoldása dolgában fő a fejük a politikusoknak, másrészt pedig kopogtatnak a közösüges kiadások milliói s ezeket kell a delegáció elé készíteni.

És ezek a közösüges kiadások talán még több fejtörést okoznak, mint maga a válság megoldása.

A belpolitikai helyzet a monarchia mindkét államában meglehetősen zavaros. Az osztrák parlamentben szóhoz sem tudnak jutni az állami szükségletek az obstrukció miatt. Magyarországon az átmeneti, bizonytalan helyzetek ideges feszültsége teszi villamossá a levegőt. Csak véletlen incidens kell, hogy itt is, ott is elemi erővel dúló zivatarba csapódjék le ez a feszültség: a delegáció pedig nagyon rozzant, korhadt fenekű csónak. Hogy merészelnék azt ilyen alattomos indulatu, veszedelmes vizekre bocsátani?

Azután mit jót mondhatnak ennek a delegációnak, a mikor a tömérdék millióról szóló új követeléseket eléje terjesztik? Az annexió számláiról még hiányzik a jóváhagyó pecsét. Bizonyosat nem is tudunk a végső összegről. De tudjuk azt, hogy a költségek úgy is fölérnek egy kisebb fajta háboru kiadásaihoz. Hónapokig kellett egész csapatteket hadilétszámon tartani, ezre-

det ezred után a Drina-mentére szállítani; tömérdék ruhát, löszert, élelmicikket halmozott föl a hadvezetőség a küszöbön álló háborura való kilátással. Minderre pénzt kellett előteremteni és a pénzt elő is teremtették. A sok hirtelen kiadás azonban azzal a következménnyel járt, hogy teljesen kiürítette az államkassza készleteit. És pedig nemcsak a közös kasszáét. Csak a magyar kormány több mint kétszáz milliót bocsátott az okkupációs költségek fedezésére a közös kormány rendelkezésére. Csupa más célra megszavazott pénzt.

Ezeket a milliókat a magyar parlament sürgős közmunkák fedezésére szavazta meg. Egy része ezeknek a közmunkáknak a földművelésügyi tárca körébe vág, a legtöbbet azonban a vasuti beruházásoktól vontak el. És most mégis kényszerű stagnáció állt be ezekben a munkákban, mert a szükséges tőke — bár megvolt, — egyelőre nem áll a magyar kormány rendelkezésére. Természetes, hogy a delegációk elé nem lehet menni ilyen számadásokkal. Különösen most nem, amikor a közös kormányzást illető kérdésekben amúgy is puszkaporos a levegő. Előbb refundálni kell az elköltött pénztári készleteket és ez olyan gond, melytől méltán főhet a kormányok feje.

Ebből látszik, hogy a politikai szünetben egy cseppet sem irigylendő azoknak a helyzetek, akik a monarchia sorsát irányítják. Egyik súlyos határidő a másik után következik: a két államháztartás külön-külön jövő évi szükségletei is a küszöbön kopogtatnak. Lesznek-e a kormányok abban a helyzetben, hogy mindezekhez a parlamentek zsróját megkapják? Ezt most a nyárban kell előkészíteni, annál is inkább, mert sokban ettől függ a válság megoldása is. Ilyenformán tehát a politikai szünetben nagyobb munkára van szükség, mint a politikai szezonban.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órá-tól kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

Augusztus 15. Nagybecskereki iparosok takaré- és előleg-szövetkezete rendkívüli közgyűlése.

Augusztus 12., 13., 14., 15. Országos vásár.

— **Tanügyi kinevezések és áthelyezések.** A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Barbierik Titusz pancsovai állami felső keresk. iskolai tanárt ugyanoda a VII. fizetési osztályba igazgatóvá, Szabados Géza képesített felső kereskedelmi iskolai tanárt pedig a nagybecskereki felső kereskedelmi iskolához a IX. fizetési osztályba rendes tanárrá kinevezte; Lakos Soma nagybecskereki rendes tanárt a szegedi, Winker István rendes tanárt a kassai, Hrabár Károly miskolci rendes tanárt a pancsovai, Keleméri Béla orosházi polgári iskolai segéd-tanítót, képesített felső kereskedelmi iskolai tanárt pedig a nagybecskereki állami polgári és felső kereskedelmi iskolához áthelyezte.

Kinevezte továbbá a miniszter Anóssai Rezsőné okl. tanítónőt a törökbecsei áll. elemi iskolához rendes tanítónővé.

— **Kitüntetett tanító.** A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter 51080. számú rendeletével Barbulescu Gyula révaufalvi községi iskolai igazgató-tanítónak a népnevelés terén szerzett kiváló érdemek jutalmazásaképpen évi 200 kor. fizetés természetével bíró személyi pótlékot engedélyezett.

— **A távbeszélő igénybevétele a községhezánál.** A m. kir. kereskedelmi miniszter a távbeszélő előnyeiben a község minél nagyobb rétegét óhajtván részesíteni, megengedi, hogy olyan helyeken, ahol postahivatal vagy postai ügynökség nincs, azok a községek, amelyek a vármegyei törvényhatósági távbeszélő hálózathoz előfizető-ként csatlakoznak, a községhezánál berendezett távbeszélő állomásról, a községbeli lakosok magánbeszélgetéseit is közvetíthessék az alábbi feltételek és módzatok mellett: 1. A községi előjáróság írásbeli nyilatkozatot állít ki, melyben kijelenti, hogy a községhezánál berendezett táv-

A „TORONTÁL“ tárcája.

A hóhér kötele.

Az utszéi csárda előtt három sirásót pillantottunk meg egy asztal körül. Félliter bor, virsli és barna cipó állott előttük. Bonval Jean saját-ságos érdeklődéssel nézte őket.

— Étvágyat kap az ember tőlök! dűny-nyögte. Ha úgy tetszik, pihenjünk meg egy percre ebben a becsaliban.

Szeszélynek látszott ez a sokszoros mil-liomostól, kit blazirtta tettek e világ drága inni és enniválói. Belenyugodtunk. És Bonval egy rosdás vasszéken helyet foglalva, fehér bort, szalonnás rántottát és cseresznyét rendelt. Hatalmasan enni kezdett s nagy jó indulattal beszédbe ereszkedett a sirásokkal. Kávéval, konyakkal és finom szivarokkal traktálta meg őket. Vidáman távoztak s a legéltebb udvariasan így szólott:

— Remélem uram, hogy sokkal tovább fog élni, semhogy szüksége lenne a szolgálatomra!

Bonval hosszasan nézett utánok.

— Szeretem, mondta, a sirásokat és a temetkezési szolgálkat.

Elmerengeni látszott és boldog szivarozás közben megszólalt:

— Nem karakán izlés ez nálam, nem, hanem hogy úgy mondjam, mély és dicséretes érzés. Önök mindnyájan tudják, hogy én nagyon szegény voltam. Husz éves koromban nagy nyomorom miatt hirtelen arra az elhatározásra jutottam, hogy megyek s megnézem, nem ér-e

többet az élet a világ többi részeiben. És Havrebe indultam, hogy valamely transatlanti hajón keressek szolgálatot. Volt egy pár solum. Vasutra kevés; gyalog kellett tehát az utat megtennem. Reméltem, hogy utközben itt-ott kapok egy kis munkát, mely ad levést és egy kéve szalmát éjszakára. Novemberben volt az idő, kemény hideggel, mely a Szajnat vékony jégkéreggel vonta be s maró hideg szél száguldott végig a sikon.

Nagyon rosszul ment a sorom. Az emberek kancsal szemmel néztek rám, gyanakodón. Az ötödik nap estefelé üres hassal, fagyos lábakkal bandukoltam a sarkvidéki tájakon. Kinttek egy faluból, a füleim még egyre zugtak az ebek csaholásától. A fagyos szélben vacogtak a fogaim, végképen le voltam törve, halálra szántan. Ha megállok, halál fia vagyok. Mentem tehát szél és hóverte arccal, elborult lélekkel. Végre azonban gyöngye idegzetem megtört. Egy cölöphöz támaszkodtam, a fejem szédült, kék szikrák táncoltak a szemeim előtt.

— Végem van, gondoltam magamban.

Majd meghasadt a szívem. Tele voltam illúzióval, szerettem az életet. Gondolataim szerte kalandoztak, az örök örvény tátongott reám. Gyásosan átengedtem magamat sorsomnak, mikor hirtelen kocsizörgés és lödodobogás vonta magára figyelmemet. Az esthomályban egy talyigát, egy szamarat s egy bő kabátba burkolózott embert vettem észre. Még volt annyi erőm, hogy oda tudtam kiáltani:

— Segítsé! aztán eszméletemet vesz-tettem.

Mikor magamhoz tértem, a talyigán feküdtem ócska lópokróccal és kátrányos ponyvával letakarva. A vörhenyes fényben egy vörös arcot,

lapos szemeket és hatalmas kezeket különböz-tettem meg.

— Ne félj! mondta egy rekedt hang. Ma még nem ásom meg a sírodat. Fialat vagy, nem fagytl meg... van még egy kis idő!

A számár lassan poroszkált, kárbunkulus hold kelt fel a szemhatár peremén; a hideg még iszonyubb lett. A fogat végre megállott egy ma-gános kis putri előtt.

— Fel tudsz kelni! kérdezte az ember. Ha nem, hát a hátamra veszek... nehezebbeket is vittem már, mint te vagy.

Némi erőlködés után felültem és követtem megmentőmet a vityillójába.

A fényezés nem fojt meg! röhögte a házigazdam, miközben lámpát gyújtott. Dehát se baj! van tűz, szalonnás leves és kenyér.

Csakhamar tözegettűzet láttam, káposzta-szagot éreztem s csodás öröm járta át egész fiatal valóm.

— Az életemet mentette meg! kiáltottam fel s megragadtam az ember roppant első lábát. — Ezt sohasem feledem el!

— Ez elváltoztat! mondta vidám nevetés-sel. Mert hazudnám, ha azt mondanám, hogy az emberek megmentése a foglalkozásom!

Két tányért tett az asztalra, megtöltötte őket levesrel és szalonnával, hatalmas karaj kenyereket szelt le s egy kannát megtöltött almaborral.

— Ha van kurázsíd, hát láss hozzá monda.

Sok pompás lakomára emlékszem vissza. De ez, ez volt az egyetlen lakoma, a dicső, az élet lakomája! Oh, az a leves, az a kenyér, az az almabor!... Ha rá gondolok, kéjesen do-

beszélő állomás használatát a község bármely lakójának megengedi, a távbeszélőitök megőrzésére minden lehető módon megteszi, s hogy a jelen rendelet határozmányait ismeri és azokat megtartja. 2. A községhezánál berendezett távbeszélő állomásról mindazon viszonylatokban lehet beszélgetést váltani, amely viszonylatokban résztvesz az a távbeszélő központ, a melyhez a községhezánál berendezett távbeszélő állomás csatlakozik. 3. A községi eljárás az azon forgalmi körön belül, a melyre az előfizetés történt, az évi általánosságban megállapított előfizetési (kapcsolási) díjért állomásról hivatalos ügyekben korlátlanul beszélhet. A fennebb említett forgalmi körön túl menő hivatalos beszélgetések, valamint a községhezánál berendezett távbeszélő állomásról kezdeményezett összes magánbeszélgetések díjkötelesek. 4. A községhezánál berendezett távbeszélő állomásról kezdeményezett minden magánbeszélgetésért, a rendes tarifaszere díjon felül, beszélgetésenként még 10 fillér pótdíj jár, mely pótdíj a községé. 5. A községi közeg az esetben, ha a 3. pont alapján díjkötelezettség alá eső hivatalos, illetve magánbeszélgetés közvetítéséről van szó, a távbeszélő központ felhívása alkalmával köteles e körülményre a távbeszélő központot a „díjköteles beszélgetés” szavakkal figyelmeztetni és egyúttal bementani: a) a beszélgetés minőségét (sürgős, közönséges); b) a beszélgetés időtartamát (3 vagy 6, illetve 5 vagy 10 perc); c) a hívó nevét és a hívott állomás számát. Ha a hívott félnek nincsen távbeszélő állomása és azt ennél fogva díjköteles szolgálattal értesítéssel kell meghívni a lakóhelyén levő valamelyik nyilvános állomáshoz, az esetben az a), b) és c) pontok alatt felsorolt adatokon kívül a hívott nevét is közölni kell a távbeszélő központtal.

— **A szőregi állomásfőnök ügye.** Szegedről jelentik: Roboz Lipót szőregi vasuti állomás főnök ügyében érdekes fordulat történt. Igen jó forrásból azt közlik ugyanis, hogy az elsikkasztottnak vélt 12.000 koronát megtalálták az eltűnt állomás főnök egyik fiókjában. Ezt a fiókot csak utólag kutatták ki s így fődőzték fel a pénzt, melyről biztosra vették, hogy Roboz kezén sikkadt el, annál is inkább, mert az állomás főnök a rovacsolás elöl megszökött. Amint tudjuk, még most is oda van. Hogy hol jár, nem tudja senki. Szinte rejtélyes dolog, hogy mért szökött meg Roboz, ha a kasszájában nem volt hiány. Rejtély az is, miért tartotta titkos fiókjában, eldugott helyen azt a pénzt, amiért ellene a vizsgálatot megindították. Gondolnia kellett volna arra, hogy a 12.000 koronát rovacsolás alkalmával feltétlenül keresik s ha az nincs meg, sikkasztásért veszik üldözöbe. Ami meg is történt. Hire járt, hogy az eltűnt 12.000 koronát Roboz Lipót rokonsága fogja megtéríteni. Ez azonban nem történt meg s most már nincs is rá szükség, ha ugyan igaz, amit hírforrásunk állít, hogy a pénz csakugyan előkerült. Ez a hírforrás azt is mondja, hogy az államvasutak szegedi üzletvezetőse az új fordulatot jegyzőkönyvbe foglalta s

hog a szívem; azt hiszem, hogy akkor este fel-támadást ettem!

A házigazdám hallgatag volt. Rám bámult, néha-néha a fejét csóválta s a szakálába dör-mögött. Amint a vacsorának vége volt, ki-jelentette:

— A padláson fogsz hálni a szalmában s kapsz magadra kecskekőr takarót. Én álmos va-gyok, az vagy te is. Menjünk aludni!

Aludtam tizenkét órát. Mikor lejöttem, a házigazdám tejes kávé és kenyert tett elémbem.

— Nos, mondta, amint az asztaltól felköl-tünk, nekem mennem kell dolgomra. Két sirt kell megátnon és az kemény munka lesz. Nevetni kezdett, majdnem gonoszul.

— Igen, mert hát temetési szolga és sirá-ó a mesterségem... Hm, boszant a dolog? Talán meg kellett volna ezt neked mindjárt mondanom, de azt gondoltam, hogy jobb lesz előbb rendbe hoznom tégedet. Ha most már undorodsz, nos, legalább meleg a hasad!

Nem undorodtam; el voltam lágyulva; meg-fogtam a nagy fekete kezét és így szóltam:

— Ocsmány békának kellene lennem, ha felednem valaha, amit értem tette.

— Oh, hadd! mondta. Te a jó végén fogod a dolgod, nem vagy finnyás és ez tetszik nekem. S miután így van, teszek még valamit érted. Vidd magaddal ezt a cipőt, meg ezt az öt frankost... meg...

Eh hallgatott, felnyitott egy szekrényt s kivett egy bádög szelencéből egy kötélvéget s levágott egy darabot belőle:

— Nesze, ez szerencsét fog neked hozni, fickó... ez jó kötél, akasztott ember kötele.

Elfogadtam a cipőt, az öt frankos tallért és a kötélvéget s az ember kikísért az országútra.

egy-egy példányát megküldötte az államvasutak igazgatóságához s a szegedi királyi ügyészséghez is, amely eljettette Roboz ellen a sikkasztás miatt emelt vádat. Az üzletvezetőség azonban szabály-talanságok miatt tovább folytatja a vizsgálatot Roboz ellen. A fétretett 12.000 korona ugyanis nincs sehol elkönyvelve s nem lehet tudni, mi lehetett a célja azzal az állomási főnöknek.

— **Kiállítási szédelgések.** Az utóbbi időben ismételt panaszszal fordultak a temesvári kereskedelmi és iparkamarához, melyek arra vonatkoztak, hogy ügynökök idegen nyelvű nyomtatványok aláírásával iparosokat és kereskedőket arra bírtak, hogy külföldi „kiállításon” vegyenek részt. A jóhiszemű iparosok az ígért díj roményében reááltak arra, hogy a redeszert néhány hétig tartó kiállításon részt-vevőnek, elküldték tárgyaikat és nemsokára arról értesültek, hogy I. díjat nyertek. Az értesítéssel egyidőben 500–600 korona kézbesítési illetéket is követeltek tőlük, melyet, ha meg nem küldtek, a „kiállítási elnökség” pörrel fenyegetőzött. Akadtak azonban számosan, akik nem sajnálták az összeget és kiváltották azt az értéktelen ke-reszet, vagy érmet, melyvel a szédelgő külföldi vállalkozó „kiüntette”. Mert az, amit az ügynök kiállításnak nevez, korántsem hatóságilag elismert, valóságos kiállítás. Az nem egyéb üzleti vállalko-zásnál, melynek az a célja, hogy a lépremenő-nek 2–3 korona értékű díszjelvényeket 500–600 koronáért eladjanak. A temesvári kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti ezért a kerületbeli érdekeltséget, hogy ne igérjék meg részvételi-ket mindenféle kiállításon, hanem szándékuk végrehajtása előtt informáljanak a kamaránál arra nézve, hogy az illető rendezés tényleg joga-san használja-e a kiállítás nevet, és hogy annak díjai elfogadhatók-e.

— **Kánikulai átkok.** Kerge ur, lapunk közutálat-nak örvendő barátja, az utóbbi időben nem jutván szóhoz a következő átkokat szőri:

A börtönügyi muzeumban őrizték az areképedet.

Legyen a betegséged orvosi szenzáció tárgya.

Foglalkozzék veled a hnsfeldolgozó telep.

Addig légy szegény, amíg a becskeréki vízvezeték elkészül.

— **A kis cselédleány.** Temesvárról írják: Szakál Mária magyaritibei fiatal tizenéves éves cselédleány tegnap reggel felakasztotta ma-gát. Szakál Mária a belvárosi Erőd-utca 10. sz. házában szolgált. A fiatal leányt az egész házában mindenki szerette szerény magaviselete miatt; azonban az utolsó időben különböző csalafinta-ságokat követett el. Tegnapelőtt gazdája tetten-érte és azonnal irt Magyaritibében lakó szüleinek, hogy a leányt vigyék haza. A leány tudta, hogy anyjának tegnap reggel kell megérkeznie és ezért szegényében még hajnalban a konyhaajtón felakasztotta magát s mire észrevették, már halott volt.

Tartós gyógysiker. Fájdalmas csuznál, a idére, testrészek és a forgó köszvényes bántal-maknál a „Moll-féle sóborszesz”-szel való be-dörzsölés sikerrel használtatik. Egy üveg ára

— Sok szerencsét! — mondta. Megvan mindened, a miből gazdag lehetsz! És nagyot nevetett.

Havrebe értem, felfogadtak az egyik hajóra és nem tudom, vajjon az akasztott ember kötel-nek a hatása volt-e, de három évvel később Kanzásban telepedtem meg, hol két évtized alatt 800.000 dollárt raktam össze. Miután nem lakoztam bennem a Rockefeller lelke, ezt az összeget elégnék tartottam rá, hogy megéljek belőle: visszatértem tehát Franciaországba. Itt jónak találok az életet s hogy épen tegyek valamit, egy és más üzleteket kötök.

— És a sirás? kérdeztem.

— Elképzelheti, hogy elmentem megláto-gatni őt... mihelyt haza tértem. Epen nem látszott meglepettnek szerencsém fölött: a halot-tak megszokása a körülmények tág felfogásával ruházta őt fel.

— A kötél tette ezt okvetlenül! mondta és levessel kínált meg.

Soha semmit sem akart tőlem elfogadni, az öt frankot kivéve, amellyel tartoztam neki. Hosszas nógatásomra végre ezt mondta:

— Ha már így van, hát csak megvallom, hogy van egy dolog, ami nagy örömet szerezne nekem. Végy nekem egy örök időkre szóló sir-helyet s építtess rajta egy sirboltot, amelyben egykor kényelmesen megpihenhessek!

És én a legszebb sirboltot építtettem neki a temetőjében. Rendkívül megörült neki és ha szabad ideje van, ott ápolgatja a rózsáit, meg a ciprusait és büszkén olvastatja az aranybetűket: Itt nyugszik Lemercier Jakab, született 1860., meghalt...

J. H. Roeny.

190 kor. Sztéküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által Bécs, I., Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárak-ban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. (e)

Buziási fürdőlevél.

Medardus hü maradt önmagához, de özön-vizi, sikamlós következettségéhez való hűsége árát megfizeteti kegyellenül a szegény-gazdag, valamint a gazdag-szegény fürdőző közönséggel, mely az ország különböző tájairól ide csődült, abban a reményben, hogy a „Phönix” csoda meséje a munka és gond által olesigázott idege-ken ismétlődni fog. Mert amit a phönixmadár-nál a tűz, azt a kimerült emberi erőnél a buziasí szénsav van hivatva létre hozni.

De végre is Jupiter pluvius ráunt önmagára és belátván, hogy nem egy türelmetlen idegbeteg olesőbb áron is ázhatik otthon, s hogyha az ég zsilippjeivel rövid időn belül nem fékezi a zubogó esőárt, a kedves penatesekhez menekül a nyaralni és nem elázni ide jött emberiség. — lassanként összeszedte csurogó cók-mókját, különben szárazon nem vitte volna el az ő kérélihetetlen hatalmát.

Két nap óta valóságos rivierai időjárás teszi kedvessé az itteni tartózkodást. Söt napról-napra növekszik a fürdővendégek száma. Egy-egy cura-végzett idegen helyébe tíz más egészséget áhítózó lép s ha az így eltart, az idegességben szenvedő Nagy Sándoroknak augusztus elsejéig szűk leszzen Buzias—Macedónia.

De nem is csoda, mert nagyobb része azoknak, akik a buziasí források és fürdők hatá-sát önmagukon tapasztalták, a szélrózsa minden irányában magukkal viszik és elragadtatással zengik a fürdőhely dicsőségét és igazat adnak Mahler hivatalos fürdővendégnek, aki „Muschoing Buziasí Gyógyfürdő” című monográfiájában állítja, hogy „a buziasífürdői források szénsav tartalma közel még egyszer oly nagy, mint a naubeimiaké.

A szivbetegeknél alkalmazott fürdők 1903-ig a meleg fürdőnél felfakadó szénsavas vasas források vízával készültek. 1903. decem-ber havában Buziasífürdő egy új természeti kincs birtokába jutott: ekkor furatott ugyanis a fürdő parkjában a gajzir jellegével bíró Szent Antal-forrás, a csodakut, melynek vizét az 1904. évad óta már rendszeresen felhasználják a szivbetegek részére rezervált fürdőknél.

Ezen új, az európai kontingensen a maga nemében egyedül álló gajzir rendkívül nagy mennyiségű szénsavon kívül 2% konyhasót és rádiumot is tartalmaz s így hatására nézve az eddigi forrásokat tetemesen fölülmúlja.

Ezek után, különösen tekintettel azon fon-tos körülményre nézve, hogy szivbetegekre nézve a hosszú utazás felette ártalmas, másutt is, ahol alkalmas források vannak, mint Cudovában, Sodenben, Kissingenben rendszeresítették a szivbetegeknél szénsavas fürdőkkel való kezelé-sét, még pedig kitünő eredménnyel. Maga Schott naubeimi gyógyászat-tanár mondja:

„Nem minden beteg jöhet Nauheimba, de a rendszer s kezelés hasonló eredménnyel jár egyebütt is, ahol erre alkalom nyílik.”

Tehát minek a távolba menni, holott a jó, sőt a jónál is jobb oly közel van. De mikor a mi pénzünkre oly vonzó erővel bír a külföld, mint a delejesség a vasparányokra!

Dr. Klein Mór.

TÁVIRATOK

A királyról.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti táv.) A politikai világban nagy ér-deklődést kelt az a hír, hogy a király augusztus 28-án elutazik Ischből és a tiroli ünnepségek után nem tér oda vissza, hanem a hadgyakorlatok előtt egy hetet Bécsben tölt. A királynak ez az egy heti bécsi tartózkodása azért nevezetes, mert ez idő alatt a király a politikai hely-zettel fog foglalkozni, nevezetesen a dele-gációk összehívásának a kérdésével. Nem lehetetlen, hogy ez idő alatt a magyar válságra nézve is történik valamelyes döntés. Wekerle miniszterelnökhöz közel-állók tudni vélik, hogy a miniszterelnök minden erővel azon van, hogy addig a fuziót megalapozza.

Az üresedésben levő magyar püspökségek.

Budapest, július 22. (A „Torontál” ered. táv.) A bécsi „Neue Freie Presse” írja: A magyar püspökségek közül jelenleg két római katolikus és pedig a diakovári és a nagyváradi, a görög keleti valláshoz

tartozó püspökségek közül pedig a budai és a karánsebesi vannak üresedésben. A legutolsó diakovári püspök dr. Strosz-mayer volt, aki négy évvel ezelőtt halt meg. A püspöki szék újból való betöltése mindeztől még késik, mert a kormány és a római kuria között még nem tudtak megegyezésre jutni. A nagyváradai püspökség egyike a legjobb javadalmazásuaknak Magyarországon s mint kandidánst leginkább Lányi dr. felszentelt püspököt, a trónörökös volt magyar titkárát emlegetik, azonban a magyar parlamenti pártoknak is megvan erre az állásra a maguk jelöltjük. A néppárt szeretné, ha ebbe a püspökségbe dr. Giesswein Sándor, vagy Molnár apát kerülne, míg a függetlenségi párt Léva képviselő mellett agít. Miután ilyen körülmények között a nagyváradai püspöki szék betöltése bizonyos nehézségekbe ütközik, felmerült az eszme, hogy nem volna-e jobb, ha egy más egyházmegye püspökét ültetnék a nagyváradai püspöki székbe, mint hasonló esetekben már ilyesmi előfordult. Ebben az esetben dr. Párvy Sándor kerülne első sorban is számításba. Az üresedésben levő két gör. kel. püspökségről a Neue Freie Presse a következőket írja: Az eddigi budai gör. kel. püspök Bogdanovics Lucian volt, akit azonban tudvalegleg patriarchává választottak meg és a sinodus, mely a választást megejté, eddig még nem intézkedett utódról. A karánsebesi gör. kel. püspök Popea Miklós nemrégiben halt meg. Ebben az egyházmegyében már kétszer is választottak püspököt, első ízben Muszta Hilarius archimandritát választották meg. Ezt a választást az uralkodó a magyar kormány ellenzésére nem hagyta jóvá. Másodízben Badescu archimandritát választották meg karánsebesi gör. keleti püspöknek. Miután azonban Badescu is a nemzetiségi eszmék szolgálatában áll, valószínűnek tartják, hogy ő felsége ezt a választást se fogja jóváhagyni.

Udvari gyász don Carlosért.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint a hivatalos lap mai száma közli, a király az elhunyt don Carlosért július 24-től július 31-ig terjedő udvari gyászt rendelt el.

Az első bankgyűlés.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) A függetlenségi párt részéről az önálló bank érdekében tervbe vett agitáló gyűlések elseje Szegeden lesz, augusztus 22-én. A szegedi gyűlést az alföldi függetlenségi párt rendezi, a délvidéki és alföldi függetlenségi szervezetek bevonásával.

A német kancellár utja.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: Az új német kancellárnak bécsi és római utjáról jól értesült berlini körökből a következőket jelentik: Azt a hirt, mintha Bethmann-Hollweg, az új német kancellár szeptember folyamán menne Bécsbe, egy berlini jelentés annyiban megcáfolja, hogy még egyáltalán nem volt szó arról, hogy a kancellár mikor utazzék Bécsbe. Bizonyos, hogy az új kancellár, mint elődei is, el fognak látogatni a Németországgal szövetséges hatalmakhoz, hogy azok államférfiaival személyesen tanácskozzék, az időpont azonban még nincsen meghatározva, valószínű azonban, hogy a kancellár bajosan fogja ezeket a látogatásokat az év vége előtt megtenni.

A perzsiai események.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: Mirza-Mustafa Khan Safael-Mamelek bécsi perzsa nagykövetet Aehrenthal báró közös külügyminiszter kihallgatáson fogadta. A kihallgatáson a nagykövet hivatalosan közölte a külügyminiszterrel a perzsa trónváltást, valamint a legutóbbi eseményeket, a melyeknek kényszerűsége

alatt ez a trónváltás történt. A kihallgatás hosszabb ideig tartott és hírszerint Aehrenthal báró a közleményeket megelégedéssel vette tudomásul.

A francia kormányválság.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Párisból sürgönyzik, Fallières elnök Bourgeois bizta meg a kabinetalakítással s amennyiben neki nem sikerülne a kabinetalakítás, akkor Briand tesz ez irányban kísérletet.

Új ellenzék Szerbiában.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból érkező jelentés szerint ott egy új ellenzéki párt szervezkedik, melynek célja az, hogy a jelenlegi szerb kormányt megbuktassa. Ezen új pártalakulásra az impulzust főleg az ó-radikálisok elégedetlensége adta meg s az új párthoz már eddig is számos nacionalista és haladó pári képviselő csatlakozott. Az új párt ez időszaki működése egyelőre csak a tervek megbeszélésére szorítkozik. Ugyan e hiradás szerint az összes szerb politikai pártokban nagy az elégedetlenség a kormány iránt, főleg azonban a nacionalisták és a haladó pártiak között s egy hírlik, hogy a két utóbbiak cserben fogják hagyni vezetőiket, Novakovics és Ribarac minisztereket, ha ezek őszig nem lépnek ki a jelenlegi kabinetből.

A milliós végrendelet.

Budapest július 22. (A „Torontál” ered. távirata.) A Wolff-féle milliós végrendelet ügyében a kir. ítélő tábla ma döntött a hagyatéki per újrafelvétele dolgában. A tábla a per újrafelvétele iránti kérelmet elutasította s a hagyatékot a bírói zár alól feloldotta.

A szentpétervári kólera.

Budapest, július 22. (A „Torontál” ered. távirata.) Szentpétervárról érkező jelentés szerint tegnap 84 új koleramegbetegedés és 36 haláleset fordult elő. Az eddigi betegek száma 845.

Matáridő-üzlet.

Budapest, július 22. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	27.48
Rozs (új)	19.98
Zab (új)	15.32
Tengeri (júliusra)	15.60
Tengeri (új)	13.88

Szerkesztői üzenetek.

I. F. de Néver. (Limonádé.) A beküldött dolgozat ezuttal nem közölhető. A gondolat nincs benne kellőképpen kidolgozva s mire a mese megindulna, már derekán letörött.

Cs. P. I. Kolozsvár. (Franceschino.) Szombati számunkban hozzuk.

A. N. (Napkelet.) Nem közölhető.

R. E. Majd válogatunk belőlük.

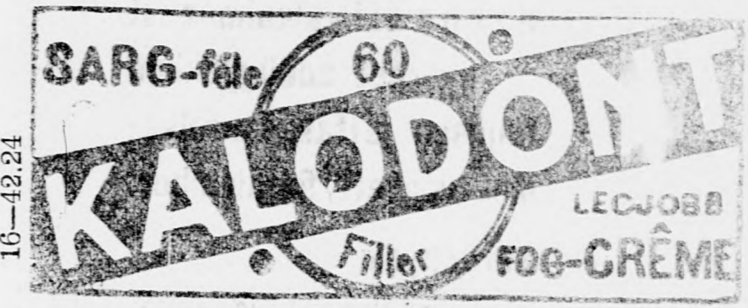
A készáru jegyzése a tőzsdén.

Buza	kilos	ára 100 kg.	kilos	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	29.80-30.20	79	30.85-30.90
„	76	30.10-30.22	80	30.80-30.70
„	77	30.80-30.85	81	31.10-31.15
„	78	30.80-30.85	82	31.10-31.15
Fejérmegyei	75	29.70-30.20	79	30.80-30.85
„	76	30.10-31.25	80	30.80-30.85
„	77	30.10-31.25	81	30.80-30.85
„	78	30.10-31.25	82	30.80-30.85
Pestvidéki	74	29.40-30.05	78	30.20-30.50
„	75	29.40-30.05	79	30.70-30.95
„	76	29.40-30.05	80	30.70-30.95
„	77	31.15-31.05	81	30.70-30.95
Bánsági	74	29.40-30.05	78	30.50-30.51
„	75	29.40-30.05	79	30.30-30.35
„	76	29.40-30.05	80	30.40-30.80
„	77	29.40-30.05	81	33.60-33.35
Bácskai	74	32.35-31.80	78	31.40-33.35
„	75	31.35-31.90	79	32.55-32.55
„	76	31.35-31.90	80	31.20-31.95
„	77	31.35-31.90	81	31.20-31.95
Rozs I. rendű új	—	—	—	20.35-20.65
„ középminőségű új	—	—	—	20.05-20.05
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	17.40-18.40
„ II. rendű	—	—	—	16.90-16.80
Köles	—	—	—	—
Zab I. rendű	—	—	—	19.20-20.20
„ II. rendű	—	—	—	20.60-19.95
Tengeri belföldi új	—	—	—	15.90-16.10
Korpa	—	—	—	12.40-12.70

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyíltér.

(E rovat alatt közlőttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

A nagybecskereki Chevra-Kadisa elnökségétől.

Árlejtési hirdetmény.

A nagybecskereki Chevra-Kadisa szent egylet f. hó 10-én tartott ülésében hozott határozata folytán Nagybecskereken építendő

egyemelttes bérház építésének

biztosítása céljából folyó évi augusztus hó 20-ára d. e. II órára a nagybecskereki izr. hitközség titkári hivatalában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A fentemlített munkák legkésőbb f. évi szeptember hó 1-én megkezdendők és az épület f. évi november hó 15-ig tető alá hozandó; 1910. évi április hó 25-éig pedig teljesen befejezendő.

Csakis szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlen vagy posta útján a titkári hivatalhoz beérkező ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni; fentartja magának a szent egylet azt a jogot, hogy eredmény hiánya esetében szóbeli árlejtést is tartson és az építési munkát saját belátása szerint a részéről elismert legmegbízhatóbb vállalkozónak adja át.

Felhívtnak tehát a versenyezni óhajtok, hogy a fenti munkák végrehajtásának elvállalására vonatkozó ajánlataikat, a kitűzött nap délelőtt 10 órájáig az izr. hitközség titkári hivatalához annál is inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlathoz az ajánlati végösszeg 50%-ának megfelelő bántpénz csatolandó.

A szóban forgó munkákra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett hivatalban a hivatalos órákban megtekinthetők.

Azon pályázók, kik a szóban levő munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek már ajánlatunkban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni.

A munkát elnyerő vállalkozó köteles a munkák tartósságáért a felülvizsgálat napjától számított 1 (egy) évig jótállani és a letett 5%-os bántpénzét 10%-os biztosítékra kiegészíteni.

Nagybecskereken, 1909. évi július 21.

A Nagybecskereki Chevra-Kadisa szent-egylet nevében:

Löffler Jónás, Weisz Izidor,
titkár. elnök.

2257/1909. sz.

666-2.1

Pályázati hirdetmény.

Szentpéter községben üresedésben levő II. segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek s felhívom a pályázókat, hogy képesítésüket s eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényüket f. évi augusztus 10-ig hivatalomhoz annnyival inkább nyujtsák be, mert a nem kellően felszerelt, vagy elkéssetten beadott kérvényeket figyelembe nem veszem.

Az állás javadalmazása évi 800 kor. fizetés a községi pénztárból, a jelenlegi jegyző pedig a marhaleveljövédelmet átengedi a megválasztandó segédjegyzőnek, úgy a jegyzői magánmunkálatok jövedelméből 5%-ot ad, ha a megválasztandó segédjegyző szorgalmas és ügyes.

Perjámos, 1909. évi július hó 16.

Dr. S. J. főszolgabíró.

100 korona havi fizetés mellett

azonnali alkalmazást
:: nyerhet adóügyekben
teljesen jártas, tanfolya-
mot végzett fiatalember.
Kérvények ::
alólirotthoz küldendők.
Óbessenyő, 1909. évi jul. 22.

LÁSZLÓFFY JÁNOS, jegyző.
676-2.1

10281/1909. sz. Nagybecskerek r. t. v. polgármesterétől.
Hirdetés.

Nagybecskerek rendezett tanácsu város
1908. évi

gyámpénztári számadása

ezenel azzal tételik ki 15 napon át köz-
szemlére, hogy ezen idő alatt a városi
számvévősnél a hivatalos órák alatt bárki
által megtekinthető.

Nagybecskerek, 1909. évi július 21.

Strosz Béla,
polgármester-helyettes.
678-1.1

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK A

TORONTÁL

KIADÓHIVATALÁBAN.

Árlejtési hirdetmény.

A szerbittebei gör. kel. szerb egyház-
község

épitendő lakházának

vállalati munkálataira július 25-én d. u.
3 óraker a szerb iskola termében árlejtést
tart. A munkalat költségvetési előirányzata
17.485 kor. 52 fill., melynek 10%-a kész-
pénzben vagy óvadékképes értékpapirok-
ban óvadékképen az árlejtés előtt leteendő.

Bővebb értesítés Miskovits István egy-
házközségi jegyzőnél kapható.

Szerbittebe, 1909. évi július hó 19.

674-3.3

Az elnökség.

ISPÁNT

azonnali belépésre
keresek téglagyáramba.

DAUN GYULA.

670-3.3

1909. évi május hó 1-étől állandóan kapható!

Magyar forrás. Hugyhajtó és hugasavoldó Magyar forrás.

SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta izú, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu
ásványviz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, huygkó- és hólyagbajok ese-
tében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutkezelőség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, VI., Ferenc Jó-
zsef-utca 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris,
London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten III-93.

Főraktár Nagybecskereken: Ro'sa Béla fűszerkereskedésében és azon-
kívül mindenütt kapható. 327-100.46

Szeged—nagykikinda—nagybecskereki egyesült h. é. vasut. — Ervényes: 1909. május hé 1-től.

Table with train schedules for Szeged-Karlova-Nagybecskerek and Nagyikinda-Karlova. Columns include train numbers (Sz.v., V.v.), departure/arrival times, and station names. Includes sub-headers like 'Oda', 'Vissza', and 'Motorkocsi menetek'.